

2019-05-24

Diarienummer: Ä 2019-290

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet

Tillväxtverkets remissvar på Framtidsval - karriärvägledning för individ och samhälle (SOU 2019:4) ert dnr U2019/00243/S

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas.

Kompetensförsörjning inbegriper såväl arbetsgivares efterfrågan på kompetens som att utbudet av kompetens ska vara relevant, rätt dimensionerat, synligt och tillgängligt. En väl fungerande kompetensförsörjning kännetecknas av en effektiv matchning av utbud och efterfrågan. Sju av tio små och medelstora företag vill växa. I Tillväxtverkets undersökning Företagens villkor och verklighet 2017 uppger företagen att tillgången till lämplig arbetskraft är det största tillväxthindret. Tillgång till relevant arbetskraft är en förutsättning för regional tillväxt.

Kompetensförsörjning är en av Tillväxtverkets prioriterade frågor och myndigheten har erfarenhet från ett antal regeringsuppdrag inom området.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter:

Förslagen angående karriärvägledning

Förslaget innebär fem olika huvudförslag som ska införas parallellt i en helhet (förslag 10.1-10.5).

Tillväxtverket avstyrker förslag 10.5 *Karriärvägledningen i utbildning* då vi är tveksamma till att det kommer att få de effekter som utredningen eftersträvar. Att införa ett kunskapsområde (framtiderval) på en stor del av det utrymme som idag är reserverat för *Elevens val* innebär att möjligheten för skolor att profilera sig mot olika inriktningar, begränsas starkt.

Med utredningens förslag kommer nybörjarspråk inte längre att få plats inom ramen för *Elevens val*. Därmed riskerar förslaget att motverka andra viktiga kunskaper, vilket riskerar att ta fokus från den förstärkning som behövs.

Tillväxtverket ser dock positivt på förslagen 10.5.4 och 10.5.5 och att Skolverket behöver se över innehållet. Olika projekt och insatser som pågår med stöd av regionalt utvecklingsansvariga för att öka studiemotivation och minska avhopp har vägledning

visat sig effektivt.¹ Sverige har en könssegregerad arbetsmarknad och studie- och yrkesvägledning redan från grundskolan är en viktig insats för att motverka detta, visar bland annat arbetet som skett i Västerbotten och Skåne.²

Förslagen angående förutsättningar för huvudförslagens genomförande. Förslag 10.7-10.13

Utredningen föreslår att ett antal förutsättningar behöver komma på plats för att huvudförslagen ska få genomslag. Tillväxtverket vill särskilt lyfta fram vikten av att skolhuvudmän samverkar med näringslivet och regionalt utvecklingsansvariga aktörer när det gäller uppgiften "samverka med omgivande samhälle" för att uppnå en högre kvalitet i karriärvägledning. Det är viktigt att ge eleverna direkt kunskap om arbetslivet, arbetslivets kompetensbehov och arbetsmarknadens villkor via olika arbetsplatser och utifrån prognoser och kunskapsunderlag. I slutrapporteringen från uppdrag om samverkan mellan skola och industri³ har Tillväxtverket konstaterat att:

"Samverkansformer mellan utbildningssystemet och industrin behöver fortsätta att utvecklas och förstärkas. Samt att en antal förutsättningar har avgörande betydelse för genomförandet till exempel långsiktig finansiering, stabila strukturer och ömsesidigt ansvarstagande från ledningsnivå i industri och skola". Detta behov finns även i andra branscher.

- Tillväxtverket tillstyrker förslagen i punkt 10.8 att huvudmannen ska ha en plan för karriärvägledning. Vi anser det viktigt för att skapa tydligare planer och högre kvalitet inom karriärvägledningsområdet så att individen har bättre utgångspunkt för att förstå och välja sin väg genom arbetslivet. Här kan regionalt utvecklingsansvarig spela en roll för att underlätta planering och olika insatser med näringslivet inte minst kring planering för prao. Ett regionalt samordnat arbete minskar arbetsbördan för den enskilda skolan och bör kunna leda till lägre kostnader för huvudmän. Förutsättningarna skiljer sig åt i landets kommuner, där vissa med längre avstånd och mindre skolor kan gynnas av ett samordnat arbete.
- Tillväxtverket tillstyrker punkt 10.11, karriärvägledare är en viktig funktion för att stödja elevernas val av utbildning. Tillväxtverket anser att det finns skäl för att utforma och möta ett kontinuerligt kompetensutvecklingsbehov för karriärvägledarna. Särskilt gäller det olika branschernas kompetensbehov och eventuella regionala skillnader.
- Tillväxtverket avstyrker förslagen kring ändring av Arbetsförmedlingens instruktion respektive Skolverkets instruktion i förslag 10.9 och 10.10 av

¹ N2017/07839/RTS Uppdrag att stödja regionalt kompetensförsörjningsarbete 2018-2020

² N2015/08643/RTS Uppdrag att utveckla och stödja arbetet för jämställd regional tillväxt 2016-2018

³ N2016-06225/FÖF Uppdrag att främja samverkan mellan skola och industri för att motverka arbetskraftsbrist

följande skäl:

Många utredningar kring kompetensförsörjningsarbetet pågår eller är avslutade. Det finns ett antal förslag med olika inriktningar att ta ställning till. Tillväxtverket anser att det behövs en nationell samordning av hela kompetensförsörjningsarbetet. För att alla förslag ska landa rätt så hänvisar vi till vår tidigare rekommendation om nationellt kompetensförsörjningsråd.⁴

- Tillväxtverket avstyrker förslaget om uppdrag till Skolverket om digitala vägledningsverktyg 10.13. Tillväxtverket ställer sig däremot positivt till ett digitalt vägledningsverktyg. Vi har tidigare framfört att mest kostadseffektivt och användarvänligt borde vara att digital vägledning till studier och arbete som idag finns spridd hos olika myndigheter, samlas under en gemensam plattform.⁵ Tillväxtverket och medverkande myndigheter har också mycket kunskap och erfarenhet från arbetet med Verksam.se som kan vara till nytta i etableringen av en ny portal.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Lars Wikström. Camilla Karlsson har varit föredragande. I handläggningen har också enhetschef Åsa Bjelkeby, samt Therese Wallqvister, Eva Johansson, Anna Manhem Laurin, Anita Sandell, Maria Ljung Westin, Örjan Johansson, Minna Rydgård och Rosi Hoffer deltagit.

Lars Wikström

Camilla Karlsson

⁴ Regionala kompetensplattformar N2012/6275/RT och N2015/02413/RTS

⁵ Arbetsförmedlingens arbete med en förstudie om digital plattform för livslång vägledning. Tillväxtverkets svar Å 2018-439 till Arbetsförmedlingen 2018-03-23.